

<http://www.edicions.ub.edu/revistes/dialectologiaSP2022/documentos/1862.pdf>

Dialectologia. Special issue, 10 (2023), 255-298.

DOI: 10.1344/DIALECTOLOGIA2022.2022.10

Agnete NESSE & Brita H ØYLAND

University of Bergen / Western Norway University of Applied Sciences

Agnete.Nesse@uib.no / Brita.Hoyland@hvl.no

ORCID 0009-0007-7394-14842

NORWEGIAN DIALECT CLASSIFICATIONS

Language code: ISO 639-1: no, ISO 639-2: nor

Abstract

From the mid 19th century, there is a tradition of classifying the dialects spoken in Norway on the basis of linguistic features that show the different developments of Norwegian dialects in time and space after the Old Norse period. Most of these features are phonological or morpho-phonological. The most prevalent theoretical background has been historical-comparative linguistics. Eight different classifications are presented, starting with a division into three main dialect areas (Aasen 1848); scholars later proposed a division into two (Ross 1905, Larsen 1897, Kolsrud 1951, Skjekkeland 1997)), four (Christiansen 1954, Mæhlum & Røyneland 2012) and even twelve dialect areas (Sandøy 1985). Some of these classifications build upon each other, others take a more original approach incorporating insights from structuralism and sociolinguistics. The possibilities to renew the tradition of dialect classification by introducing other linguistic and extra linguistic factors, are discussed at the end of the article.

Keywords: historical-comparative linguistics, classification based on isoglosses, structuralism, sociolinguistics, dialects, Norwegian

INDELING AV NORSKE DIALEKTER

Sammendrag

Fra midten av 1800-tallet har det vært tradisjon for å dele inn norske dialekter ut fra språktrekk som viser utviklingen av dialektene i tid og rom etter gammelnorsk tid. De fleste av disse språktrekkene er fonologiske eller morfofonologiske. Den mest fremtredende teoretiske bakgrunnen har vært historisk-komparativ språkvitenskap. Åtte ulike inndelingsmåter presenteres. Først kommer en inndeling i tre hoveddialektområder (Aasen 1848), videre ble en todeling foreslått av flere forskere (Ross, 1905; Larsen, 1897; Kolsrud, 1951; Skjekkeland, 1997). Dagens vanlige inndeling i fire ble foreslått av Christiansen (1954), og videreført av Mæhlum & Røyneland (2012), men også tolv dialektområder har vært foreslått (Sandøy, 1985). Noen av disse inndelingene bygger på hverandre, andre har en mer selvstendig tilnærming påvirket fra strukturalisme og sosiolingvistikk. Mulighetene for å fornye dialektinndelingstradisjonen ved å ta i bruk alternative språklige og ikke-språklige variabler, blir diskutert mot slutten av artikkelen.

Stikkord: historisk-komparativ språkvitenskap, inndeling på grunnlag av isoglosser, strukturalisme, sosiolingvistikk, dialekter, norsk

INDELING AV NORSKE DIALEKTAR

Samandrag

Frå midten av 1800-tallet har det vore tradisjon for å dela inn norske dialektar ut frå språktrekk som viser utviklinga av dialektane i tid og rom etter gammalnorsk tid. Dei fleste av desse språktrekka er fonologiske eller morfofonologiske. Den mest framtrédande teoretiske bakgrunnen har vore historisk-komparativ språkvitenskap. Åtte ulike inndelingsmåtar vert presenterte. Først kjem ei inndeling i tre hovuddialektområde (Aasen 1848), vidare vart ei todeling foreslått av fleire forskarar (Ross 1905; Larsen 1897; Kolsrud 1951; Skjekkeland 1997). Dagens vanlege inndeling i fire vart foreslått av Christiansen (1954), og vidareført av Mæhlum & Røyneland (2012), men også tolv dialektområde har vore foreslått (Sandøy, 1985). Nokre av desse inndelingane byggjer på kvarandre, andre har ei meir sjølvstendig tilnærming påverka frå strukturalisme og sosiolingvistikk. Mot slutten av artikkelen vert ei fornying av tradisjonen dialektklassifisering står i gjennom å introdusere andre lingvistiske og ekstralingvistiske faktorer diskuterte.

Stikkord: historisk-komparativ språkvitenskap, inndeling på grunnlag av isoglossar, strukturalisme, sosiolingvistikk, dialektar, norsk